ÇOK KÜLTÜRLÜLÜĞÜN GÜNÜMÜZDE KABULÜ VE GÖRSEL SANATLARDA KULLANIMI *

Nuray AKKOL [1]

ÖZ

Birarada olan birden fazla kültürün yaşamını ifade eden çokkültürlülük, aynı sınırlar içerisinde veya ayrı sınırlar içinde olmakla birlikte yakın diyalog halinde olan kültürlerdir. Çokkültürlülüğün temel özelliği ayrı zamanlarda veya eş zamanlı olarak, farklı topluluklar tarafından oluşturulmuş olmasıdır. Kimlik bir kimsenin var oluşunun ifadesidir. Bir kimse kendisini tarihinden, dininden, ırkından, cinsinden, coğrafyasından yola çıkarak tanımlayabilir. Etnik kimlik, tarihî kimlik, dinî kimlik, siyasî kimlik, cinsel kimlik ya da kültürel kimlik olarak ayırılan kimlikler bazen görmezden gelinerek, eşitsizliğe uğrayarak mağduriyetler yaratır. Sanat yapıtlarında; kimlik kavramı, bireyin geçmişle ilgili özdeşimlerini, bugünkü rollerini ve geleceğe yönelik arzularını yaratıcı bir biçimde bütünleştirmesi üzerine odaklanır. Sanatta kimlikler üretilirken farkındalıklar da yaratılır. Günümüzde bazı sanatçılar, bu duyarlılıkları kullanırken çoğulcu bir yaklaşımla politik, kültürel, sosyal ve psikolojik düşüncelerini de yansıtırlar. Shirin Neshat, Jean Michel Basquiat, Kara Walker, Kehinde Wiley, Lorna Simpson ve Miriam Schapiro' nun işleri çokkültürlülük için örnek olarak gösterilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kimlik, Ötekilik, Çokkültürlülük

[1]Yrd.Doç,Çankırı Karatekin Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, nuray.akkol(at)gmail.com

*Uluslararası Geçmişten Geleceğe Sanat Sempozyumu-UGS'2016' da elektronik ortamda yayımlanmış bildirinin yeniden düzenlenmiş şeklidir.

ACCEPTANCE OF MULTICULTURALISM AT THE PRESENT TIME AND USE THERE OF IN VISUAL ARTS

ABSTRACT

Multiculturalism, which expresses the living status of more than one cultures, is the cultures that closely engage in dialogue either within the same borders or different borders. Their key characteristics have been formed in different times or simultaneously, but by different societies. Identity is an expression for the existence of an individual. One may identify herself/himself based upon her/his history, religion, race, gender and geography. Identities divided into ethnic identity, religious identity, political identity, gender identity or cultural identity may cause unjust suffering when they are ignored and exposed to inequality situations. In works of art, the term "identity" also raises awareness through the identities by focusing on creative integration of individual's identifications about the past, present roles and future desires. Present artists reflect their political, cultural, social and psychological thoughts via a pluralistic approach while using these susceptibilities. Works of the artists such as Miriam Schapiro, Jean Michel Basquiat, Shirin Neshat, Kara Walker, Lorna Simpson Kehinde Wileyve are examples of multiculturalism.

Keywords: Identity, Otherness, Multiculturalism

Akkol, Nuray. "Çok Kültürlülüğün Günümüzde Kabulü ve Görsel Sanatlarda Kullanımı". *ulakbilge* 6. 23 (2018): 485-497

Akkol, N. "Çok Kültürlülüğün Günümüzde Kabulü ve Görsel Sanatlarda Kullanımı". *ulakbilge* 6. 23 (2018): 485-497

GİRİŞ

Moderniteye getirilen eleştiriler aydınlanma eksenli olup, evrensellik üzerinden geliştirilen eleştirilerdir. Küreselleşmenin yapısı ile birlikte kitle iletişim teknolojilerinin gelişmesi farklılıkların görülmesini ve yaygınlaşmasını desteklemektedir. Küresel bir kültür tüm dünyayı etkisi altına alırken paradoksal bir biçimde yerel kültürlerin de tepkisel olarak görünürlükleri artmaktadır. Çok kültürlülük tartışmaları bağlamında dünya genelinde din, dil, etnik yapı üzerinden oluşan kimlikler yükselmiştir. Çok kültürlülüğün yaşam bulduğu coğrafyalara bakıldığında; çok kültürlülüğün ABD, Kanada, Avustralya gibi ülkelerde daha yaygın olduğu görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri gibi Avustralya ve Kanada da 1960'lı yıllarda ırkçı kısıtlamalardan vazgeçmiş ve Avrupalı göçmenlerden oluşan eski çekirdeğe karışmak üzere gelen çeşitlenmiş bir göç dalgası almışlardır. Kanada da, aynı Amerika Birleşik Devletleri gibi, kaybolmak üzere olan ve koruma altına alınan yerli halklarla ilgili sorulara muhatap olmuştur. Ancak Amerika Birleşik Devletleri'nden ve özellikle de Avrupa ülkelerinden farklı olarak Avustralya ve Kanada "genç" milli kurtuluş süreci yaşamamış sömürgecilik sonrası toplumlardır ve sorunu çözme noktasında daha tutarlı oldukları görülür. (Doytcheva, 2016: 36). Günümüzde de bu ülkelerin haklar ve özgürlükler noktasında farklı girişimlerinin olduğu görülmektedir. Bu durum sanat için de umut verici bir durumdur.

1.Kimlik Kavramı

Kimlik; kim olduğumuz, nereden geldiğimiz anlamına gelmektedir. Bu sebeple kimliğimiz zevklerimize, arzularımıza, kanılarımıza ve umutlarımıza anlam kazandıran alanlar sağlar (Taylor, 1996: 49).

> "Modern toplumsal ve siyasal hayatın çoğunlukla etrafında döndüğü tanınma politikası basitçe bireyin etnik kökeninin, derisinin renginin, kültürünün siyasal olarak kabul edilmesi gerekliliğini ifade eder. Tanınma ve çok kültürlülük siyasetinin doğrudan bağlantılı olduğu kimlik kavramı ise, bireyin veya grubun diğerlerinden ayrıldığı her şey anlamında kullanıldığı gibi, onların kendilerine bakışlarında önemli yeri olan seçilmiş veya miras kalmış özelliklerin bütünü için de kullanılmaktadır". (Erincik, 2011: 221).

Tanınma, kimliğin oluşumunda önemli bir etkendir. Kimlik, bir insanın kim olduğu ve bireyi tanımlayan temel özelliklerin neler olduğunun anlaşılmasını sağlayan bilgileri de içerir. Kimlik çoğu kez bireyi ve toplumu doğru tanımama ya da yanlış ve eksik tanıma yoluyla da oluşur. İnsanın çevresini oluşturan bireyler veya toplumlar, farklı kimlikteki kişiyi aşağılayan ya da sevilmeyen bir imaj yansıttığında bu kimliğe sahip kişi ve kişiler zarar görür.

> "Tanınma söylemi iki düzlemde hâkim hale gelmiştir. Öncelikle, "kimliği ve benliği, bizim için önem taşıyan öbür kişilerle sürekli diyalog ve savaşım içinde oluşan şeyler olarak anladığımız kişisel düzeyde. Sonra eşit tanınma politikasının giderek daha büyük bir rol oynamaya başladığı kamusal düzeydedir." (Taylor, 2005: 50).

Tarih, toplum, yaşanılan çevre, gelenekler ve kurallar bizi tanımlayan, bizi saran kimliğin daha gelişmiş parçalarıdır. Ben'in kuvvetle içerimlediği 'öteki' algısı, etnik, dinsel farklılıklar, ekonomik-sınıfsal ayrımlar, aile geleneği, cinsiyet vb. konumlandırmalar kimliklerin şekillenmesinde belirleyici etkilere sahiptirler.

Kimlik sorunları, büyük ölçüde, azınlıklar, marjinal kesimler, çeşitli türden topluluklar yanı sıra birey-grup, birey-toplum ve gruplar arası ilişkilerde gözlenen kimlik süreçleri, yaşantıları ve çatışmalarla ilgilidir **(**Bilgin, 2007: 8). Burada, herkesin kimliğine veya kim olduğuna ilişkin cevabı, kendi kişisel deneyimlerinden hareketle en iyi kendisinin verebileceği varsayımı temel alınır (Bilgin, 2007: 12). Siyasal olarak tanınma talebi, bu insanlar için, devraldıkları toplumsal kimliklerinin anlamını gözden geçirip düzeltme, önceleri olumsuz senaryoların bulunduğu yerlerde olumlu yaşam senaryoları oluşturma yolu olarak görülebilir (Taylor, 1996: 17). Bu bağlamda cemaatler, modernleşme projelerinin başarısızlığı ve bazı alanlarda da aşırılığı nedeniyle sistem dışı kalanların temel bazı ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Tüm bu nedenlerden dolayı kimlik, geçtiğimiz yüzyılın ikinci yarısında yükselen kavramlardan biri olarak sosyal bilimlerde ve tıpkı bir zamanlar sınıf kavramının oynadığı role benzer bir şekilde, bazı yazarlar tarafından temel bir analiz aracı olarak kullanılmaktadır.

2. Çok Kültürlülük

Modernizmden sonra farklı şekilde görünür olan çok kültürlülük, Postmodernizm ile birlikte kültürel çeşitlilik ve kültürlerarası diyalog olarak yeniden ortaya çıkmıştır. Bu durum etkisini siyasette, felsefede göstermesiyle birlikte sanatta da gösterir. Sanatta kimlik üzerinden üretilen işler, egemen kültürün içinde kendine yer bulmaya çalışarak kendi kimlik göstergeleriyle görünür olmaya çalışır. Bazen de kimlik bağlamlı işler üretilenlerin seçkinci sanat, popüler kültür ve alt kültür ürünleri arasında yer alarak sınırları erittiğine tanık olunur.

Taylor, tanınma ve kimlik sorunlarının, vatandaşların eşit haklara ve özgürlüklere sahip olduklarının evrenselci anlayış ve modern anlayışla kabul edilmesi ile kimlik düşüncesinin belirmesi neticesinde farklılıklar siyasetinin ortaya çıkmasıyla oluştuğunu söylemektedir. Buna göre; bütün farklılıklarının biricikliğinin kabul edilmesi ve tanınması zorunludur. Fakat herkesin eşit hakka sahip olduğu şeklindeki evrensel haklara ek olarak, farklılıklar politikasının kabulünü aslında

talep ettiği belki de en önemli şey, farklı birey ve grupların sadece kendilerine ait olan, onları diğerlerinden ayırıp özel yapan özelliklerinin de kabul edilmesidir. Dikkat çekilmek istenen, tam da bu farklılıkların görmezden gelinerek, egemen kimliğin içinde eritilmeye çalışılan farklılıklar olduğudur. İnsanlardan ve toplumlardan beklenen, herkesin kendini biricik kılan özgün yanını da onaylayıp toplumda ona bir yer vererek, var olan herkesin evrensel bir kimliği olduğu kabulünü hak ettiği yere oturtmaktır. (Taylor, 2005: 55-56).

> Kültürel çeşitlilik, bir toplum içinde farklı kültürler ve kültürel bakış açıları olması demektir. Çağdaş toplumlarda kültürel çeşitlilik insan özgürlüğünün önemli bir bileşeni ve şartı olarak görülmektedir. İnsanlar kültürlerinden dışarı adım atmazlarsa onun içinde hapsolurlar ve kendi kültürlerini mutlaklaştırma eğilimine kapılırlar bu da tehlikelidir. Kültürel çeşitlilik bir toplum içindeki insanları kendi kültürleri içindeki çeşitlilikten de haberdar eder ve böylece o toplumun fertleri kültürlerinin farklı etkilerin sonucu olduğunu, farklı düşünce biçimlerini barındırdığını ve farklı yorumlara açık olduğunu kavrar. (Durdu. 2013. 358).

Siyasi anlamda, yaşanan toplumsal ve siyasal değişimler de kimliklerin ve kültürlerin öne çıkmasında önemlidir. Komünizmin gibi büyük ütopyaların çökmesiyle bu çıkış daha da hızlanmıştır. Bu bakış açısı kimliklerin varoluşuna karşı getirilen bir eleştiridir. Olumlayan bakışa göre ise; büyük ideolojilerin söylemlerinin gerisinde kalan, önemsenmeyen kültürler insanların bir arada yaşaması, haklar ve özgürlükler konusunda eşit olunması önünde bir engeldir. Tarihsel olarak çok kültürlülüğün oluşumuna bakıldığında; çok kültürlülük, 1970'li yılların başında göç alan iki ülke Avustralya ve Kanada hükümetlerinin yerli halkların ve göçmenlerin kültürel farklılıklarını teşvik etmeye yönelik *çok kültürlülük* politikaları olarak adlandırdıkları politikaları benimsemesiyle doğmuştur. Daha sonraki on yılda ise İngilizce konuşulan ülkelere (Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya, Yeni Zelanda) yayılmış, daha sonra da Avrupa ve Latin Amerika'ya ulaşmıştır. (Doytcheva, 20016:12).

3. Görsel Sanatlardan Örnekler

> 1980'li yılların son yarısından başlayarak sanatta gözlenen belirgin bir değişim, 20. yüzyıl boyunca kendine temsil olanağı bulamamış kimlik sorunu içinde olan sanatçıların "kimlik" olgusuna odaklanarak ürettikleri yapıtların Batı sanatının içinde kabul görerek çalışmalarının sergilenerek sanat ortamına girmeye başlamasıdır. Batı düşünce ve kültür dünyasında bu dönemde görülen "çok-kültürcü" eğilimin bir uzantısı olan bu dönüşümü olarak görülen değişim, farklı kültürlerin sanatsal ifadelerinin geniş bir kesime ulaşmasında etkili olmuştur. Kavramsal sanatın stratejilerini sürdüren kimlik odaklı sanatın başlıca özelliği, sanatı kimlik politikalarının bir

> aracı haline getirmesidir. Toplumdaki ırk, sınıf, kültür, cinsiyet ya da cin- sel kimlik ayrımcılığına yönelik ipuçları veren kişisel deneyimlerin dile geldiği bu türde sanat, erkek/kadın, siyah/beyaz gibi zıt kavram çiftleri seklinde yapılanmış Batı kültürünün, bazılarını her seferinde nasıl 'öteki'leştirdiğini gözler önüne sermiştir (Antmen. 2009: 295).

Köker, kimlik sorununun 18. yüzyılın sonlarından itibaren gelişmekte olan *"bireyselleşmiş kimlikten, bana özgü olan ve benim kendi içimde keşfettiğim bir kimlikten*" söz edebilmekteyiz (Köker, 1996: 13) diyerek başlangıç işaretlerinin daha önce verildiğini belirtir. Çağdaş sanatçılar çalışmalarında kimliği oluşturan dillerini kurarken tecrübe, tarih, hafıza kullanarak görsel imgelerden faydalanırlar. Kimlik olgusunu koruyan hafıza, sanatçılar için önemlidir. Çünkü öteki olan kimlikteki yapıların geçmişle ilgili dokümanları yok denecek kadar azdır. Bu yüzden sanatçılar bireysel hafızalarını kullanırlar.

Feministler, ataerkil toplumlardaki kadınların, kendilerinin aşağılayıcı bir imgeyi benimsemeye itildiklerini ileri sürüyorlar. İçinde bulundukları bu alt konumun imgesini büyük ölçüde içselleştirmiş durumdalar ki, ilerlemelerine ket vuran nesnel engellerden bazıları yıkılsa bile, kadınlar yeni olanaklardan yararlanamayabiliyorlar. Bunun da ötesinde, özsaygılarını yitirmenin getirdiği acıya katlanarak yaşamaya mahkûm edilmiş oluyor. (Taylor, 1996: 43). Ezilmenin pedagojisinde görülen öğrenilmiş bu durumun dışına çıkmak çok kolay olmasa da feminist sanatçıların çalışmaları eleştirel ve kendilerini ifade edici noktadadır. Günümüz sanatçıları bu duyarlılıkları kullanırken çoğulcu bir yaklaşımla politik, kültürel, sosyal ve psikolojik düşüncelerini de yansıtırlar.

> Sanatçılar sanat yoluyla özgün düşüncelerini, görsel deneyimlerini ve araştırmalarını aktarırlar. Her yapıtın biricikliği ve ifade gücü sanatçının oluşturduğu artistik ifade ve kullandığı disipline göre değişkenlik gösterirken; ortaya çıkarılan form, yazı, ses, fotoğraf, ekran, enstalasyon, performans, heykel, resim, seramik, vb. artistik yaklaşımlarda, tekniğin yanı sıra günümüzde salt pentürün dışında düşüncenin de egemen olduğu hayal gücünün geniş tutulduğu bir yaklaşım görülmektedir. Çağdaş sanatçılar tüm bu disiplinleri kullanırken çoğulcu bir yaklaşımla metinler, sıra dışı ve eklektik görsel imgeler kullanırlar, sanat nesneleri ve deneyimlerinde politik, kültürel, sosyal ve psikolojik düşünceleri de yansıtırlar (Uçar 2014: 418).

Çalışma kapsamında çok kültürlülük üzerinden üretilen yapıtlar için Miriam Schapiro Shirin Neshat, Kara Walker, Lorna Simpson ve Kehinde Wileyv incelenecektir.

a. Miriam Schapiro

Miriam Schapiro ve birçok kadın sanatçının buluntu kumaş parçaları ve akrilik boyayla gerçekleştirdikleri kolaj-resimler dönemin feminist terminolojisi içinde famaj (femmage) olarak adlandırılmaktadır. Kadınlar famaj tekniğini kendileriyle özdeşleştirdikleri için çalışmalarında çok etkin olarak kullanmışlardır. Bu durum kadın sanatçılar açısından kadın hareketinin ve toplumsal cinsiyet mücadelesinin görsel simgeleri olarak kabul görülmüştür.

Tablo 1. Miriam Schapiro "Harikalar Diyarı "(1983), Akrilik ve Kumaş Kolajı Tuval Üzerine , 90x144cm".

1970'lerde Feminizm etkisiyle kadınlar arasında ortak çalışmalara dönüşmüş (famaj) kadın kimliğinin ve kadın sanatının, ön plana çıkartılması amaçlanmıştır. Erkek sanatçıların egemen olduğu bir dönemde sanatta kadının görünür olmaya başlamasını sağlayanlardan biri olan Schapiro, kadınların yaşamlarından alıp getirdiği, dikiş, kumaş vb. malzemeleri kullanarak kadının sadece ev işi ve zanaat üreten aşağılanmalarını sanat diline dönüştürmüştür. Feminist tartışmalarda yakın zamana kadar, Batı merkezli, beyaz, genç, orta sınıf, heteroseksüel, fit kadınlar çerçevesinde dönen bir söylem hakim olmuştur. Bu döneme kadar, kadın kültürü güdümlü olarak yüksek sanata dâhil edilmediği gibi, kadının ev ortamında ürettiği el işi kategorisine giren işler de sanat kategorisine dahil edilmemiştir. Hatta bu işler, erkek merkezci bakış açısıyla küçümsenerek, kadının domestikliğini ve edilgenliğini simgeleyen unsurlar olarak yansıtılmıştır. Sanatçı, kadın domestikliğini onun kimliğinin bir parçası olarak gören ve bu bakış açısını işlerinde yansıtarak, maskülen ve erkek merkezci yapıyı eleştirmeyi tercih etmiştir. (Ersen, 2010: 74).

Broude'a göre, bu sanatçılarla Schapiro'nun "famaj"ı arasındaki en önemli fark, Schapiro'nun, kullandığı malzemenin "estetik değerini ve anlatımsal önemini" gizlemek yerine açığa vurma arzusudur. Broude'a göre Schapiro kadın yaratıcılığını ve deneyimini aktarmakla, aynı zamanda "ana-akım sanatın önem talebini" de yerine getirir. Dolayısıyla onun sanatı "eski bir modernizm geleneğiyle diyalog" bağlamında "doğru olarak" anlaşılır (Antmen, 2014: 32).

b. Shirin Neshat

Doksanlı yılların sonlarında sanat dünyası daha küresel hale gelirken, video da giderek artan bicimde özgün yerel biçimleri ve kişisel belleği keşfetmiştir. Neshat, geride bıraktığı İran kültürene ait Bergmanvari bir görsel rüya alemine yoğunlaşır (Fineberrg, 2014: 493).

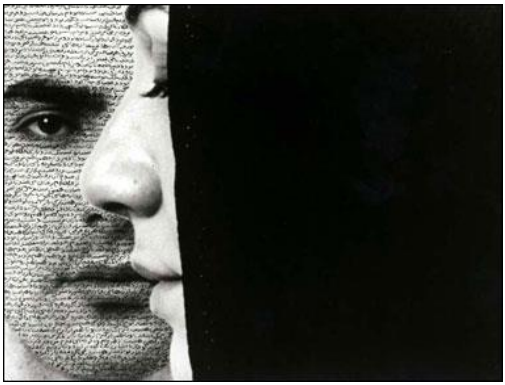

Tablo 2. **Shirin Neshat "Whispers"(Fısıltılar), 1997, Fotoğraf, Jelatin Gümüş Baskı Üzerine Mürekkep, (124.5 x 193cm).”.**

Bu eserde kadın yaşamda olduğu gibi seçen değil seçilen, izlenilen bir figür pozisyondadır. Eser, kadının o toplumda hangi konumda olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Çünkü Neshat bir dönemin tanığıdır. İnsanlık tarihi erkeklerin gözünden ve erkeklerin tarihi olduğundan, bu kez sanatçı kadınların gözünden o tarihe tanıklık eder.

> Paolina Weber’e göre, Neşat’ın yapıtları “Ortadoğu ülkelerindeki yasaların özel ve genel sınırlarını konu alır ve Batılıların İslam kadını ve İslam kimliğini nasıl klişeleştirdiğini sorgular... Şeriata boyun eğen ve kendini modern bir savaş habercisi olmaya adayan kadın paradoksu,

> Batılıların feminizm tanımı çerçevesinde anlaşılması zor, garip bir feminizm anlayışının habercisidir. (Yılmaz, 206: 493).

c. Kara Walker

Kara Walker ırkçılık sorunlarını antiestetik bir dil kullanarak Amerika'da yaşanan adaletsizlikler açısından anlatır. Siyah rengin gölgesiyle de kültürel olarak temsili hiyerarşik yaşama vurgu yapar.

Tablo 3. Kara Walker "Kamp Köyü Kadınları" 1998, Duvar Üzerine Kesilmiş Kağıt Yapıştırma.

Amerikalıların, zencilere yaptığı aşağılayıcı davranışlar, zenci kadınlar için daha çok, cinsel aşağılanma anlamındadır. Kara Walker, 1998 yılındaki "Kamp Köyü Kadınları" çalışmasında jokey giyimli bir beyaz adam zenci bir kadının üstüne çıkarak onu at gibi koşturmaktadır. Kadının hızını artırmak için at üzerindeki kişi yiyeceğin asılı olduğu sopayı ata uzatır. At yiyeceğe erişmek için daha hızlı koşar. Bu eser; beyaz adamın, siyah kadını ne kadar aşağıladığının ve kullandığının göstergesidir. Erkek dergilerinin amblemi olarak kullanılan tavşan objesinin kadının arkasından ateş eden figür olması zenci kişiyi aynı zamanda bir kadın olarak da ne kadar aşağıladığını göstermektedir. Kara Walker'ın karşı durduğu sadece beyazların zencilere yaptığı adaletsizlik ve ayrımcılık değildir. Walker aynı zamanda zencilerin kendilerini beyazlara kabul ettirmek adına öz benliklerini reddetmelerine de karşı çıkmaktadır (Korkmaz, 2006: 66).

d. Lorna Simpson

Yalnız kadın değil, Amerika toplumunda aynı zamanda zenci kadın olmanın yansımalarını yansıtması açısından önemli bir sanatçıdır.

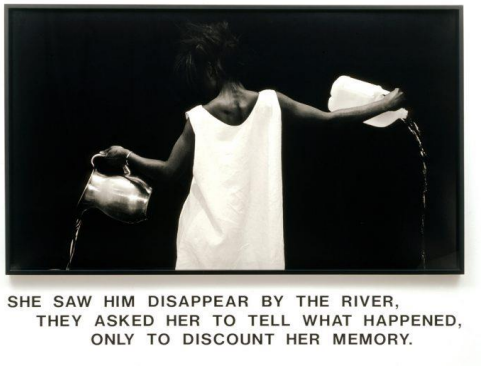

Tablo 4. Lorna Simpson, Kova Burcu, 1986, Gümü Jelatin Üzerine Vinil Harfler, 114x 196 x4 cm.

Sanatçı, ırk ve cinsiyet temasını hem fotoğrafla hem de metinle birlikte kullanmaktadır. Sanatçı bu eseriyle, hikâyeleri ve kültürel ikiyüzlülükleri ortaya çıkarmayı hedefler. Eserde kadının yüzü gizlidir, izleyenle bu mesafeyi koymadan güç aldığı düşünülür. Müze, sanatçının kova burcu çalışmasını 1980'li yıllara damga vuran bir eser olarak tanımlar. "*Eserde zarif bir kadın görürüz, arkası kamaeraya dönük, iki kaptan su dökmektedir. Bir tanesi gümüş diğeri plastik kovalar, ekonomik spektrumun iki karşıt kutbunu veya her sınıftan kadının ifade ve iktidarı inkar etmesini simgeler*" (Barret, 2015: 278). Kendinin farkında olan bir Afrika kökenli, Amerikalı kadın olarak Simpson, kültürel kalıpların kişinin bireyselliğine, seçimlerine ve özgürlüğüne nasıl karşı durduğunu açık ve net bir şekilde görür. Simpson'un dilini reklama dayandıran ve bunu eleştiren görüşlerin yanında karşı çıkıp sadece kurguya dayandıranlar da olmuştur.

e. Kehinde Wiley

Afrika kökenli Amerikalı bir portre ressamıdır. Nijeryalı bir babayla Afrika kökenli bir Amerikalı annenin çocuğu olan Wiley, Afrika kökenli Amerikalıların eksiğini kapatmak üzere tarihin belli devirlerine ait sanat akımlarına siyah gençleri yerleştirerek yeniden çizmiştir. 19. yüzyılda Fransız heykeltıraşların yaptığı büstleri

siyah gençlerle yeniden yaratmış ve Bizans'a ait dini tabloların yerini hip-hop kültüründen esinlenen dövmeli gençler almıştır.

Tablo 5. Rumors of war officer of the hussars, 2007, oıl and on canvas 108" x 108

> Öte yandan sadece güncel konseptlerdeki figürasyonun değil, yanı sıra tarihi / dini / mitolojik göndermeler içeren kompozisyonlardaki figürlerin giyimlerinin, aksesuarlarının, makyajlarının, saç modellerinin de hip-hop ya da rastafaryan tarzında oluşunun zeki / sevimli / sıcak / samimi / meydan okuyan bir zıtlık / gerilimler ile oluşturur (Şencan , 2015).

Sanatçının sürekli olarak Afrika kökenli Amerikalıları resmetmesi; üstelik bunu yaparken de, figürlerinin izleyicisine, çoğunlukla vakar sınırlarını aşan bir gururla (ve hatta yer yer kibirle) ve tepeden bakıyor oluşu, Wiley'in dünyaya / varoluşa / kozmosa; "Beyaz Adam, şuna inanmalısın ki; Afrikalı Amerikalılar da en az senin kadar zeki, yakışıklı, akıllı, yetenekli, iradeli, vicdanlı, yapıcı ve yaratıcıdır" mesajları vermektedir. Sanatçı, eserlerinde pasifist ve hümanist bir anlayışı ile portrelerini kurar.

Sonuç

Modernizm sonrası postmodern kültürde yeni arayışlar ortaya çıkmıştır. Kimlikler bu arayışların en görünür ve kabul göreni olarak yerini almıştır. Daha önce büyük ideolojilerde yer bulmamalarıyla görünür olmayan kimlik sorunsalı bu dönemde özne nesne ilişkisinde öznenin yerinden edilmesine bağlı olarak sanatla birlikte yaşamda da yerini almaya başlamıştır. Sanata paralel olarak, dünya genelinde de çok kültürlülük bir yönetim politikası olarak ülkelerde tartışılmaya başlamıştır. Bu dönemde sanatçıların, sanatta; fotoğraf, video, ve kolaj gibi birçok yeni teknikler de kullanmaları kendi dillerini oluşturmada etkili olmuştur. Sanatçılar kimlik eksenli işler üretirken daha çok görünmez kılınan, yok sayılan kültürel kodlarını kullanmalarıyla birlikte, egemen kimlikleri eleştirerek de çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Kimlik eksenli çalışan sanatçıların sanat kitaplarında yer edinmeleri, sergiler ve müzelerde çalışmalarının sergilenmesi de bu süreçle oluşmuştur. Çalışmalarında kendi hafızalarına giderek sanatlarını oluşturan sanatçılar süreç içinde hayatın görünmeyen, tarihini ve bilincini de oluşturmuşlardır.

KAYNAKLAR

Antmen, A. (2009). 20. *Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*. İstanbul: Sel Yayncılık.

Antmen, A. (2014). *Sanat Cinsiyet Sanat Tarihi Ve Feminist Elestiri. Çev. Esin Soğancılar - Ahu Antmen. İstanbul: iletişim yayınevi*.

Barret, T. N. *Neden Bu Sanat* ?. İstanbul: Hayalperest Yayınevi, 2015.

Bilgin, N. *Kimlik İnşası*. İzmir: Aşina Kitaplar, 2007.

Doytcheva, *M. Çokkültürlülük*. Çev. Tuba Akıncılar Onmuş. İstanbul: İletişim Yayınları, 2016.

Durdu, Z. '*Kimliğin Dönüşümü Ve Kültürel Küreselleşme'*. The Journal of Academic Social Science Studies 345-365. (July- 2013): 358.

Erincik, S. "*Kimlik ve Çokkültürcülük Sorunu".* Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. 2-52-(2011): 219-241.

Ersen. N. L. (2010).*Feminist Sanatın Kadın Sanatçılara Etkisi: Miriam Schapiro, Tracey Emin Ve Andrea Dezsö Örnekleri Üzerinden Kadın Zanaatı/Sanat*ı.Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel SanatlarFakültesi Dergis. 4, 73-79.

Fineberrg, J. (2014). *1940' Tan Günümüze Sanat*. İstanbul: Karakalem Yayınları,

Korkmaz, F.D. (2006). "*Eleştiri Kuramı Olarak Feminizm ve Sanata Yansımaları":* Feminist Sanat. Yayımlanmamış Y. Lisans Tezi Erzurum: Atatürk Üniv. Sos. Bil. Ens. Resim Anasanat Dalı. 127-129.

Köker, L. (2005). "*Charles Taylor. Kimlik/Farklılık Sorununa Sahici Demokratik Çözüm Arayışı", Çokkültürcülük; Tanınma Politikası*, Haz. Gutman, A. İstanbul, YKY.

Şencan, Ziyaver. http://blog.radikal.com.tr/kultur-ve-sanat/kehinde-wiley-siradisi-afrika-kokenli-amerikali-ressam-96363 7-5-2015.

Taylor, C. (2005). *Kimlik/Farklılık Sorununa Sahici Demokratik Çözüm Arayışı, Çokkültürcülük; Tanınma Politikası*, Haz: Gutman, A, İstanbul: YKY.

Taylor, C. 1(996). "*Tanınma Politikası". Çokkültürlülük. Tanınma Politikası*. Çev: Yurdanur Salman, haz: Gutman, A, İstanbul: YKY.

Yılmaz, Mehmet. (2006). *Modernizmden Postmodernizme Sanat*. Ankara: Ütopya Yayınevi, 2006.

Uçar, Alpaslan. (2014) " *Çağdaş Sanatta Kimlik Açılımı ve Yeni Önermeler*". Ege Eğitim Dergisi. 15- 2 416-427.

Taylor, C. (2006). *Modern Toplumsal Tahayyüller*, Çev: H. Koyukan, İstanbaul: Metis Yay, 2006.